

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології  
Кафедра педагогіки, психології, соціальної роботи та  
менеджменту



## Соціальна робота з дитячими та молодіжними організаціями

2024 р.

Для студентів галузі знань 23 Соціальна робота  
спеціальності 231 Соціальна робота

Освітньо-професійна програма: Соціальна робота та психологія.  
ОС «Бакалавр»

Викладач: канд. пед. наук, ст. викладач Єгорова Ксенія Григорівна  
E-mail: kseniagrigoirevna@gmail.com

### Кількість годин, відведених на

	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
<b>Кредити</b>	5	5
<b>Лекції</b>	24	6
<b>Практичні заняття</b>	26	6
<b>Самостійна робота</b>	100	138
<b>Форма контролю</b>	залік	залік

Навчальна дисципліна є важливою у підготовці майбутніх соціальних педагогів/працівників. Зміст курсу має спрямування на підготовку майбутніх фахівців до реалізації завдань соціального педагога/працівника з різними дитячими та молодіжними організаціями.

**Метою** курсу є забезпечення практичної і методичної готовності здобувачів освіти з організації, створення та функціонування дитячих й молодіжних організацій, сформуванню умінь і навичок організаційної та методичної роботи на практиці

#### **Завдання курсу.**

- Оволодіння майбутніми соціальними працівниками методикою роботи дитячими і молодіжними організаціями з використанням активних, інтерактивних методик.
- Визначення змісту роботи з організації, планування і реалізації співпраці соціального працівника з дитячими та молодіжними організаціями.
- Підготовка і розробка необхідної документації для діяльності соціального працівника.
- Розвивати гностичні, перцептивні, комунікативні, організаторські уміння та навички

**Міждисциплінарні зв'язки:** Курс на міждисциплінарному рівні тісно взаємодіє з такими навчальними дисциплінами як «Основи безпеки життєдіяльності та здоров'я людини», «Педагогіка», «Психологія», «Соціальна психологія» «Соціальна педагогіка», «Філософія», «Основи соціально-правового захисту особистості», «Соціалізація особистості», «Основи інклюзивної освіти», «Організація роботи з різними соц. групами» тощо.

**Основні навчальні компетентності як результат успішного засвоєння навчального курсу «Основи інклюзивної освіти»:**

### **Загальні компетентності:**

**ЗК2.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

**ЗК7.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

**ЗК15.** Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

### **Фахові компетентності:**

**ФК1.** Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

**ФК3.** Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

**ФК9.** Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

**ФК11.** Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

**ФК18.** Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

### **Програмні результати навчання:**

**ПРН 1.** Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

**ПРН 3.** Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід

**ПРН 5.** Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

**ПРН 21.** Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

## **Організація навчання**

**Види занять.** *Лекція-бесіда* передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією. Запитання адресуються до всіх, студенти відповідають з місця; викладач піклується про те, щоб запитання не залишалися без відповіді. Запитання не для контролю знань, а для з'ясування рівня орієнтованості і пізнання студентів з проблем курсу, ступінь їх готовності до сприйняття наступного матеріалу.

*Практичне заняття* передбачає детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень курсу та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно до сформованих завдань. Перелік тем практичної роботи визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Практичне заняття включає: проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів; постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, - розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані студентом за окремі практичні заняття, зараховуються під час виставлення підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

*Самостійна робота студента (СРС)* - це самостійна діяльність-учіння студента, яку викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

### **Організаційні і навчальні обов'язки студентів:**

- На практичні заняття приходити попередньо підготовленими, ознайомлені з ходом роботи.
- Не пропускати заняття без поважної причини та не спізнюватися.

- Дотримання правил техніки безпеки й охорони праці.
- Дотримання тем навчальної дисципліни.
- Задавати питання, цікавитися додатковими відомостями, сучасними науковими знаннями з предмету та консультиватися з викладачем.
- Аргументовано відстоювати свою думку стосовно тематики занять, якщо вона не збігається з думкою викладача.
- Вимагати від викладача додаткових роз'яснень на заняттях у випадку їх недостатнього висвітлення на лекціях.
- У випадку незгоди із отриманою оцінкою мати право на перезарахування тем.
- Вчасно здавати відповідні теми.

### **Особливості навчання за дистанційними технологіями**

Для опанування навчальної дисципліни проведення лекційних, практичних, семінарських, лабораторних занять освітній процес організовується з використанням дистанційних технологій:

1. за допомогою сервісів Zoom (платформа для проведення відеоконференцій, онлайнзанять, онлайнконсультацій (<https://zoom.us/> ), Google (meet.google.com) із відображенням посилань у ел. розкладі;
2. в асинхронному режимі розміщення НПП освітніх матеріалів із навчальної дисципліни у Moodle, Google Classroom;
3. для студентів, які не мають змоги систематично виходити на зв'язок, забезпечується освітня комунікація через Viber, Telegram, WhatsApp, Signal.

## **ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

<p><b>Модуль 1.</b> <b><i>Історико-теоретичні засади розвитку та діяльності дитячих та молодіжних організацій</i></b></p>
<p><b>Тема: Громадські дитячі та молодіжні організації як суб'єкт та об'єкт соціально-педагогічної діяльності</b></p> <p>Громадська організація як форма об'єднання. Дитячі та молодіжні організації в соціально-педагогічному просторі. Етапи створення дитячих та молодіжних громадських організацій. Структурні характеристики громадської організації</p>
<p><b>Тема: Історія дитячих та молодіжних організацій на території України</b></p> <p>Зародження юнацьких об'єднань у XVI-XIX ст. Формування громадських структур дитячо-молодіжного руху наприкінці XIX - на початку XX ст. Дитячо-молодіжні організації на західноукраїнських землях. Студентські товариства. Дитячі та молодіжні організації в Наддніпрянській і Східній Україні. Комсомольсько-піонерський період розвитку дитячого та молодіжного руху. Становлення організованого дитячого та молодіжного руху наприкінці XX - на початку XXI ст.</p>

**Тема: Основні тенденції виникнення і розвитку дитячих та молодіжних організацій в Україні на сучасному етапі**

Нормативно-правова основа діяльності громадських дитячих і молодіжних організацій. Класифікації дитячих та молодіжних організацій. Варіативність програм і напрямів діяльності організацій. Участь громадських дитячих та молодіжних організацій у реалізації державної молодіжної політики. Актуальні проблеми в сучасному дитячому та молодіжному русі

**Тема: Молодіжні громадські організації України**

Виникнення і характеристика сучасного організованого молодіжного руху в Україні. Студентські організації в Україні. Становлення сучасного студентського руху. Сучасні студентські організації. Молодіжні організації політичної спрямованості. Громадсько-політичні молодіжні організації. Припартійні молодіжні громадські організації. Громадські молодіжні організації за інтересами. Наукові та професійно спрямовані молодіжні організації. Літературно-мистецькі і культурологічні організації

**Тема: Робота соціального педагога з громадськими дитячими та молодіжними організаціями**

Модель професійної діяльності соціального педагога з громадськими дитячими та молодіжними організаціями. Соціально-педагогічна діагностика в громадських дитячих та молодіжних організаціях. Здійснення профілактичної діяльності в громадських дитячих та молодіжних організаціях. Надання соціально-педагогічної допомоги членам організації. Сприяння соціально-педагогічній діяльності громадської організації. Допомога керівництву організації у розробленні та реалізації програм і проектів. Взаємодія дитячих та молодіжних громадських організацій з іншими соціальними інститутами, адміністративними органами. Сприяння формуванню колективу організації

**Тема: Інноваційні технології діяльності громадських організацій**

Паблік рілейшнз Public Relations у діяльності громадських дитячих та молодіжних організацій. Організування та проведення PR(піар)-заходів. Технологія фандрайзингу в діяльності громадських дитячих та молодіжних організацій. Джерела фінансування дитячих і молодіжних громадських організацій. Створення проекту програми.

**Тема: Робота соціального педагога з неформальними молодіжними групами та об'єднаннями**

Психологічні та соціальні фактори виникнення неформалізму. Витоки сучасного неформального руху в Україні. Класифікації неформальних груп і об'єднань. Характеристика основних неформальних груп. Особливості роботи соціального педагога з неформальними групами та об'єднаннями

**Перелік питань для підсумкового контролю**

1. Громадська організація як форма об'єднання
2. Дитячі та молодіжні організації в соціально-педагогічному просторі
3. Етапи створення дитячих та молодіжних громадських організацій
4. Структурні характеристики громадської організації

5. Зародження юнацьких об'єднань у XVI-XIX ст.
6. Формування громадських структур дитячо-молодіжного руху наприкінці XIX - на початку XX ст. Дитячо-молодіжні організації на західноукраїнських землях
7. Формування громадських структур дитячо-молодіжного руху наприкінці XIX - на початку XX ст. Дитячі та молодіжні організації в Наддніпрянській і Східній Україні
8. Формування громадських структур дитячо-молодіжного руху наприкінці XIX - на початку XX ст. Комсомольсько-піонерський період розвитку дитячого та молодіжного руху
9. Становлення організованого дитячого та молодіжного руху наприкінці XX - на початку XXI ст.
10. Нормативно-правова основа діяльності громадських дитячих і молодіжних організацій
11. Установчі документи ДМО. Статут, положення організації як один з основних документів.
12. Особливості складання та затвердження статуту, положення організації.
13. Класифікації дитячих та молодіжних організацій
14. Варіативність програм і напрямів діяльності організацій
15. Участь громадських дитячих та молодіжних організацій у реалізації державної молодіжної політики
16. Актуальні проблеми в сучасному дитячому та молодіжному русі.
17. Особливості сучасних дитячих громадських організацій в Україні
18. Піонерський рух в Україні
19. Скаутський рух в Україні
20. Історія світового скаутизму
21. Мета, основні ознаки і принципи скаутизму
22. Пласт
23. Гайдівський рух
24. Дитячий козацький рух в Україні
25. Дитячі організації за інтересами
26. Виникнення і характеристика сучасного організованого молодіжного руху України.
27. Студентські організації України
28. Молодіжні організації політичної спрямованості
29. Громадсько-політичні молодіжні організації
30. Припартійні молодіжні громадські організації
31. Громадські молодіжні організації за інтересами
32. Соціально-педагогічна діагностика в громадських дитячих та молодіжних організаціях
33. Здійснення профілактичної діяльності в громадських дитячих та молодіжних організаціях
34. Надання соціально-педагогічної допомоги членам організації
35. Сприяння соціально-педагогічній діяльності громадської організації
36. Допомога керівництву організації у розробленні та реалізації програм і проєктів
37. Взаємодія дитячих та молодіжних громадських організацій з іншими соціальними інститутами, адміністративними органами
38. Сприяння формуванню колективу організації Паблік релейшнз Public Relations у діяльності громадських дитячих та молодіжних організацій.

39. Організування та проведення PR(піар)-заходів.
40. Технологія фандрайзингу в діяльності громадських дитячих та молодіжних організацій.
41. Джерела фінансування дитячих і молодіжних громадських організацій.
43. Психологічні та соціальні \_групами виникнення неформалізму
44. Витоки сучасного неформального руху в Україні
45. Класифікації неформальних \_груп і об'єднань
46. Характеристика основних неформальних груп
47. Особливості роботи соціального педагога з неформальними групами та об'єднаннями

## РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

### Основна література

1. Волкова Н. П. Педагогіка: посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2002. 576 с.. (стор.196-201).
2. Лісовець О. В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України: навчальний посібник. URL : <https://westudents.com.ua/knigi/577-teorya-metodika-roboti-z-dityachimi-ta-molodjimi-organizatsiyami-ukrani-lsovets-ov.ht> (дата звернення 05.02.2021).
3. Фіцула М. М. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Київ, 2002. 528 с. (стор.382-389).
4. Зайченко І. В. Педагогіка: посібник. URL : <https://westudents.com.ua/knigi/344-pedagogka-zaychenko-B.html> (дата звернення 05.02.2021).

### Додаткова література

1. Алексеєнко Т. Ф. Виховання особистості у Пласті: монографія / Т. Ф. Алексеєнко, Ю. М. Жданович. - К.: ПП "Проспект-А", 2006. - 262 с.
2. Головенько В. Український молодіжний рух у ХХ столітті: історико-політологічний аналіз основних періодів. Київ: АЛД, 1997. 160 с.
3. Гончарова Т. Дитячі громадські організації України - на захисті прав та інтересів дітей // *Початкова школа*. 2000. № 8. С. 11-16.
4. Диба С. Основні тенденції розвитку скаутського руху в сучасному світі // *Шлях освіти*. 2004. № 3. С. 24-28.
5. Диба С. Ціннісно-нормативна основа соціалізуючої діяльності в скаутській організації // *Рідна школа*. 2003. № 1. С. 25-27.
6. Дитячі громадські організації: навч. метод, посіб. / укл. Мазуренко Л. М. та ін. - Харків: Основа, 2004. 188 с. (Бібліотека журналу "Управління школою", вип. 10)
7. Дитячі об'єднання України // *Шкільний світ*. 2004. № 21- 23, червень.
8. Довідник донорських організацій та благодійних програм, що підтримують діяльність НУО в Україні. Київ: ТЦК, 2002.
9. Коваль Л. Зверева І., Хлебик С. Соціальна педагогіка / Соціальна робота : навч. посіб. Київ: ІЗМН. 1997. 392 с.
10. Ковбас Б., Костів В. Виявлення готовності майбутніх виховників до педагогічної взаємодії з дитячими громадськими об'єднаннями; АПН України ; Прикарпатський університет ім. Василя Сте-фаника. Івано-Франківськ, 1997. 79 с.
11. Козлова І. Неформальні угруповання: як до цього ставитися // *Шкільний світ*. 2000. № 3. С. 6-8.
12. Корнієвський О., Якушин В. Молодіжний рух та політичні об'єднання в сучасній Україні. Київ : Київське братство, 1997. 130 с.

13. Кулик В., Голобуцька Т., Голобуцький О. Молода Україна: сучасний організований молодіжний рух та неформальна ініціатива. Київ: Центр досліджень проблем громадянського суспільства, 2000. 457 с.
14. Молодь України : стат. зб. / Державний комітет статистики України. Київ: Держкомстат, 2003. 172 с.
15. Нормативно-правова база діяльності громадських молодіжних організацій. Київ: Четверта хвиля, 2001. 388 с.
16. Нормативно-правова основа діяльності молодіжних громадських організацій : посіб. для лідерів молодіжних НУО. Київ. 2002. 63 с.
17. Поліщук Ю. Й. Соціально-педагогічна діяльність сучасних громадських молодіжних об'єднань в Україні : монографія / Ю. Й. Поліщук ; за ред. Н. Г. Ничкало. Т. : ТИПУ, 2005. 432 с.
18. Безулік Т. В., Білий А. І., Бородін Є.І. та ін Про становище молоді в Україні: (Щодо підтримки молоді сім'ї, посилення соціального захисту дітей та молоді у 2001-2006 рр.) : щоріч. доп. Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України. Київ : Гопак, 2006. 360 с.
19. Робота соціального педагога з дитячими та молодіжними організаціями : словник-довід. / упоряд. О. Д. Балдинюк. Київ : Науковий світ, 2007. 95 с.
20. Тимофеев В. Я. Дитячий та юнацький козацький рух. Білгород-Дністровський : Отаман, 2009. 180 с.
21. Третій сектор в Україні: проблеми становлення / [М. Ф. Шевченко (кер. авт. кол.), В. А. Головенько, Ю. М. Галустян та ін.]. Київ: Укр. ін-т соц. досліджень, 2001. 173 с.
22. Троцько Г., Трубавіна І., Хлебнікова Т. Українські дитячі та молодіжні громадські організації: навч. посіб. Х. : ХДПУ ім. Г. С. Сковороди, 1999. 206 с.
23. Шумський І.І.. Молодіжний рух у Західній Україні (1920-1939). Т.: ТДПУ, 2002. 183 с.

**ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ:** залік.

**ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ:** тестові завдання, усні опитування на практичних заняттях.

Таблиця 1

### РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ

Практичні заняття							Підсумкова контрольна робота (тест)	Самостійна робота	Всього
1	2	3	4	5	6	7			
ВК <sub>ПК</sub> =0,4							ВК <sub>ПКР</sub> =0,4	ВК <sub>СРС</sub> =0,2	ВК=1

*Примітка:* ВК – ваговий коефіцієнт; ПК – поточний контроль на лабораторних та практичних заняттях, МКР – модульна контрольна робота; СРС – самостійна робота студента

**Розрахунок підсумкового середньозваженого балу (O<sub>CP</sub>) здійснюється за формулою:**  

$$O_{CP} = ((ПК_{1-2} + ПК_3 + ПК_4 + ПК_5 + ПК_{6-7} + ПК_8 + ПК_9) / 7) * 0,5 + ПКР * 0,3 + СРС * 0,2$$

**Визначення підсумкової оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS здійснюється за таблицею 2**

Таблиця 2

### КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЗА ШКАЛОЮ ECTS ТА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ

Оцінка ECTS	Середньо-зважений бал, що формує інтервальну шкалу	Національна оцінка	
1	2	3	
A	4,51-5,00	5	<p><i>Зараховано (Відмінно)</i> – високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями. Студент володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; виконує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну; виконує 95 % від загальної кількості тестів.</p>
B	4,01-4,50	4	<p><i>Зараховано (Добре)</i> - достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження. Знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку; вміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями; здатен рецензувати відповіді іншого студента; може опрацьовувати матеріал самостійно, вміє підготувати реферат та захищати його найважливіші положення; виконує 80 % від загальної кількості тестів.</p>
C	3,50-4,00	4	<p><i>Зараховано (Добре)</i> - середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками. Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал; розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; здатен з допомогою викладача скласти план реферату, виконати його та правильно оформити; самостійно користується</p>

			<p>додатковими джерелами інформації; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає прості таблиці та схеми; виконує 75 % від загальної кількості тестів.</p>
--	--	--	--

Б	2,83-3,43	3	<i>Зараховано (Задовільно)</i> - середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками. Студент знає більш як половину навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал; здатний з помилками і неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, відтворити його з помилками та неточностями; має стійкі навички роботи з текстом підручника; може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні закони та правила; підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати під час відповіді допоміжні наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні; виконує 65 % від загальної кількості тестів.
Е	2,51-2,75	3	<i>Зараховано (Задовільно)</i> - рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Студент має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну операцію, дію; описує явища, процеси без пояснень причин, з допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабко орієнтується в поняттях; має фрагментарні навички в роботі з підручником; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу; виконує 51% від загальної кількості тестів.
FX	2,00-2,50	2	<i>Незараховано (Незадовільно)</i> - низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни. Студент відтворює менш як половину навчального матеріалу; з допомогою викладача виконує елементарні завдання; може дати відповідь з кількох простих речень; здатен усно відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, не має сформованих умінь та навичок; виконує 30% від загальної кількості тестів.
F	0,00-1,99	2	<i>Незараховано (Незадовільно)</i> - низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни. Студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє здатність елементарно викласти думку; може усно відтворити кілька термінів, явищ без зв'язку між ними; може обрати правильний варіант відповіді; виконує 20 % від загальної кількості тестів.